

М. М. Прохоренко,

кандидат юридичних наук, доцент, полковник юстиції

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1471-9134>**Т. І. Панько,**

слухач

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ

Національний університет оборони України
проспект Повітрофлотський, 28, 03186, Київ, Україна
E-mails: militar@ua.fm, tat_po@meta.ua

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних аспектів систематизації військового законодавства України, проведення науково-теоретичного аналізу актуальних питань розвитку та шляхів удосконалення військового законодавства України під час інтеграції України до загальноєвропейської та регіональної систем колективної безпеки, набуття членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору. **Методологічну основу** дослідження склали загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, за допомогою яких проаналізовано різні наукові позиції та доктринальні підходи до вироблення уявлень щодо розуміння поняття та сутності систематизації військового законодавства України, а також його місце і значення у правовій сфері. Одним із основних використаних методів є діалектичний метод пізнання, який дозволив встановити та виокремити основні характеристики військового законодавства України як досліджуваного феномену. Завдяки історичному методу досліджено передумови, етапи формування та подальшого розвитку військового законодавства України з огляду на євроатлантичну інтеграцію України до загальноєвропейської системи колективної безпеки. **Результати:** розробка теоретичних положень та практичних пропозицій, на основі яких відбуватиметься подальший процес перегляду і систематизації військового законодавства України з метою його адаптації до законодавства країн-членів Організації Північноатлантичного договору та Європейського Союзу. Адже в умовах відкритої збройної агресії російської федерації проти України відбулись фундаментальні зміни у визначенні пріоритетів і постановки відповідних завдань, які визначають та регулюють суспільні відносини у сфері оборони, що вимагає принципово нових підходів до формування військового законодавства України, а також пошуку альтернативних шляхів його вдосконалення. Досягнення позитивного результату можливе на підставі проведення ґрунтовного аналізу теоретико-методологічних основ військового законодавства України, дослідження актуальних питань щодо його вдосконалення в процесі здійснення різних видів його систематизації з урахуванням міжнародно-правового досвіду по удосконаленню військового законодавства. **Обговорення:** важливим питанням постає проблема вдосконалення військового законодавства України із застосуванням принципу системності з урахуванням позитивного досвіду та законодавства Сполучених штатів Америки (Кодексу військової юстиції, затвердженого конгресом Сполучених штатів Америки у 1950 році), країн-членів Організації Північноатлантичного договору та Європейського Союзу.

Ключові слова: *військове законодавство України; військове право; систематизація військового законодавства України; кодифікація; інкорпорація; консолідація; адаптація військового законодавства України; законодавство у сфері оборони.*

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах російсько-української війни належне нормативно-правове регулювання формування, діяльності та розвитку складових сил оборони є гарантією забезпечення перемоги України. В цьому аспекті систематизація військового законодавства України, як напрям правотворчості, впорядковує, узгоджує та вдосконалює правове регулювання суспільних відносин шляхом приведення законодавства в єдину узгоджену систему. Саме систематизація забезпечує ефективне правове регулювання захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості України.

З огляду на вищенаведене, з метою подальшого удосконалення правового регулювання діяльності органів державної влади в сфері оборони та складових сил оборони, існує необхідність у ґрунтовному дослідженні актуальних питань і теоретичних аспектів систематизації військового законодавства України, підготовки шляхів розвитку його в умовах інтеграції України до систем колективної безпеки.

Актуальність дослідження питань розвитку військового законодавства України також пов'язана із опрацюванням у Міністерстві оборони України питання щодо кодифікації військового законодавства України шляхом об'єднання правових норм у єдиному нормативно-правовому акті.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Дослідження ґрунтується на науково-теоретичних працях вітчизняних та зарубіжних фахівців у сфері права. Зокрема, у сучасний період питання, що пов'язані із систематизацією законодавства вивчалися у працях В. Гетьмана, Є. Дениса, Л. Добробога, С. Петкова та інших. Актуальні проблеми систематизації законодавства в сфері оборони або військового законодавства України досліджувались у працях П. Богущького, В. Коломійця, О. Котляренка, Ю. Руснака, В. Топольницького, М. Прохоренка, В. Шульгіна та інших. Разом із тим, на сьогодні належна увага не була звернена дослідженню

військового законодавства України в аспекті інтеграції України до загальноєвропейської та регіональної систем колективної безпеки, набуття членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних аспектів систематизації військового законодавства України щодо інтеграції України до загальноєвропейської та регіональної систем колективної безпеки, набуття членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Геостратегічне і геополітичне становище України, як складової єдиного європейського простору, визначає її місце в європейських справах, зумовлює вагому роль України у створенні нової архітектури загальноконтинентальної безпеки, серцевиною якої покликана стати Організація Північноатлантичного договору. Як вірно зазначено, що на сьогодні існують суттєві виклики міжнародній безпеці, спричиненні порушенням міжнародного миру та норм безпеки в сфері забезпечення регіональної безпеки, особливо на європейському континенті [1, с. 31]. Адже російсько-українська війна порушила баланс стабільності миру не лише на регіональному, а й на міжнародному рівнях.

Невід'ємною складовою стабільності розвитку суспільства є процес світової та європейської правової інтеграції, що передбачає поступове зближення і гармонізацію національних правових систем. Євроатлантична інтеграція України має на меті гарантувати її незалежність, територіальну цілісність, суспільний прогрес, запобігати виникненню нових загроз стабільності і безпеці на європейському континенті. Внутрішнє законодавство України має бути якомога більш сумісним з усіма іншими механізмами та з практикою їх застосування, якими керується НАТО. У зв'язку з цим військове законодавство України потребує суттєвих змін.

Україна вже розпочала тривалий процес побудови правової держави. Положення ст. 1 Кон-

ституції України засвідчує, що Україна є правовою державою [2], але це ще, на жаль, не в повному обсязі відображає реальність сьогодення, а залишається одним з важливих завдань, яке потребує поступового вирішення. Як вірно зазначено, поняття безпеки народжується в соціальному та індивідуальному співвідношенні з санкційною силою права [3, с. 52]. Це є доказом того, що важливою гарантією забезпечення побудови правової держави, в якій панує верховенство права, є забезпечення охоронної функції держави щодо захисту державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості кордонів України.

Статтею 17 Конституції України встановлено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу [2]. Незважаючи на закріплення на нормативному рівні однієї із найважливіших функцій держави, яка регламентує охорону держави щодо захисту державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості кордонів України, на сьогодні й досі відсутнє єдине установлене та узгоджене визначення поняття «військове законодавство України» та «військове право» в цілому за їх формою та змістом.

Заслужують на увагу наукові обґрунтування щодо визначення місця військового законодавства в системі законодавства України, оскільки слугують підґрунтям для проведення подальших досліджень військового права та військового законодавства України як наявних відповідних систем, а не якогось неупорядкованого масиву актів у військовій сфері. Важливими й актуальними в даному аспекті є наукові дослідження М.М. Прохоренка, П.П. Богущького, в яких здійснено спробу визначення теоретичних основ «військового права» та «військового законодавства» [4; 5]. Разом з тим, зростаюча актуальність та неабияке практичне значення проблем військового права та військового законодавства, що досліджуються вітчизняними і закордонними авторами, визначають необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Нині військове законодавство України закріплено на трьох рівнях:

- законодавчий рівень: закони (Конституція України, ЗУ «Про оборону України», ЗУ «Про Збройні Сили України», ЗУ «Про військовий обов'язок і військову службу», ЗУ «Про альтернативну (невійськову) службу», ЗУ «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та ін.);

- нормативний рівень: укази (директиви) Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства оборони України, які пройшли державну реєстрацію в Міністерстві юстиції України);

- індивідуально-розпорядчий рівень: розпорядження Президента України, Кабінету Міністрів України.

Крім того, військове законодавство України вже містить чотири кодифікаційні акти. Зокрема, Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України, Статут внутрішньої служби Збройних Сил України, Стройовий статут Збройних Сил України, Дисциплінарний статут Збройних Сил України (затверджені 24 березня 1999 року відповідними Законами України).

Аналізуючи термін «військове законодавство України», варто сказати, що він включає: закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази (директиви) Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України, а також нормативно-правові акти Міністерства оборони України та інших органів виконавчої влади, які пройшли державну реєстрацію у встановленому порядку та регулюють суспільні відносини, які виникають щодо обороноздатності держави, діяльності складових сил оборони, а також інші суспільні відносини, пов'язані з ними.

Засади зовнішньої політики України визначено у статті 11 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», у якій відзначено, що Україна як європейська держава здійснює відкриту зовнішню політику і прагне рівноправного взаємовигідного співробітництва з усіма заінтересованими партнерами, виходячи насамперед з необхідності гарантування безпе-

ки, суверенітету та захисту територіальної цілісності України [6]. До основних пріоритетних напрямків зовнішньої політики у воєнній сфері віднесено: поглиблення співробітництва з Організацією Північноатлантичного договору та набуття повноправного членства України в НАТО у спрощеному порядку по прикладу Фінляндії, інтеграція і набуття членства в Європейському Союзі; забезпечення міжнародної підтримки України з метою відбиття збройної агресії РФ, відновлення її територіальної цілісності у міжнародно визнаних кордонах; завершення конфлікту з РФ (або країною, яка залишиться після її розпаду) виключно на вигідних і прийнятних для України умовах, із гарантуванням міжнародним співтовариством воєнної безпеки, запобіганню виникненню рецидиву конфлікту у подальшому.

Важливим є те, що держави, які працюють в рамках міжнародної системи безпеки визнаються суверенними [7, с. 2]. А тому, для належного забезпечення суверенітету України є її успішна євроатлантична інтеграція. Для цього необхідно досягти відповідності політичним критеріям підготовки до членства та таким базовим принципам держав-членів Організації Північноатлантичного договору, як плюралістична демократія, верховенство права, дотримання прав людини, а також іншим відповідним положенням, викладеним у Плані дій щодо членства, схваленому Вашингтонським самітом НАТО в 1999 році.

Відповідно до статті 1 Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада 2005 року «Про невідкладні заходи щодо дальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО)» № 1861 від 27 грудня 2005 року одним із пріоритетів діяльності Кабінету Міністрів України є забезпечення реалізації державної політики щодо співробітництва України з НАТО, в тому числі досягнення критеріїв членства України в НАТО [8].

Для забезпечення виконання зобов'язань стосовно членства в НАТО Україна, як країна-претендент, має ознайомитися з належними правовими механізмами та угодами, якими керується НАТО для забезпечення співробітництва

ва в своїй структурі. Це має надати Україні можливість ретельно проаналізувати своє внутрішнє законодавство щодо його сумісності з нормативними положеннями НАТО. Крім того, Україна має бути проінформована про формальний юридичний процес, що передує членству.

По завершенні відповідних процедур нова країна-член приєднується до:

1. Північноатлантичного Договору (Вашингтон, 4 квітня 1949 року).

Отримавши запрошення, нові країни-члени мають приєднатися до:

2. Угоди, укладеної Сторонами Північноатлантичного Договору стосовно статусу їх Збройних сил (Лондонська угода про статус Збройних сил, Лондон, 19 червня 1951 року);

3. Протоколу про статус Міжнародного військового штабу, створеного згідно з Північноатлантичним Договором (Паризький протокол, Париж, 28 серпня 1952 року).

Очікується, що нові країни-члени приєднуються до таких угод:

4. Угода про статус НАТО, національних представників та Міжнародного штабу (Оттавська угода, Оттава, 20 вересня 1951 року);

5. Угода про статус місій та представників третіх країн в НАТО (Брюссельська угода, Брюссель, 14 вересня 1994 року).

Очікується, що нові країни-члени приєднуються до таких технічних угод:

6. Угода між сторонами Північноатлантичного Договору щодо захисту інформації (Брюссель, 6 березня 1997 року);

7. Угода про взаємне забезпечення таємності винаходів, пов'язаних з обороною і на які були подані заявки на патентування (Париж, 21 вересня 1960 року);

8. Угода НАТО про передачу технічної інформації в цілях оборони (Брюссель, 19 жовтня 1970 року).

Щоб уможливити в перспективі отримання доступу до інформації системи АТОМАЛ, має бути передбачено, що нові країни-члени приєднуються до:

9. Угоди про співробітництво стосовно інформації з питань атомної енергії (С–М (64) 39 – Основна угода);

10. Адміністративних механізмів реалізації угоди (С-М (68) 41, 5-а редакція).

Слід відзначити, що внутрішнє законодавство України повинно бути сумісним з усіма іншими механізмами та з практикою їх застосування, якими керується НАТО. У зв'язку з цим військове законодавство України підлягає перегляду. Оскільки адаптація військового законодавства України до законодавства Європейського Союзу є пріоритетною складовою процесу інтеграції не тільки України, а і Збройних Сил України до Європейського Союзу.

Говорячи про адаптацію військового законодавства України, слід в першу чергу характеризувати даний процес як приведення законів України та інших нормативно-правових актів у сфері оборони у відповідність до *acquis communautaire*, яка фактично є правовою системою Європейського Союзу, що створювалась і розвивалась протягом майже 50 років та містить понад 14 тисяч різних видів правових актів і майже 9 тисяч рішень Суду Європейського Союзу.

Acquis communautaire включає акти законодавства Європейського Союзу прийняті в рамках Європейського Співтовариства, Спільної зовнішньої та воєнної політики і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ, але не обмежується ними. В дослівному перекладі з французької мови *acquis communautaire* означає «надбання Співтовариства» і відображає особливості правової природи Європейського Союзу [9, с. 5].

Основні засади адаптації військового законодавства України до *acquis communautaire* визначені в Загальнодержавній програмі адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України від 18 березня 2004 № 1629 [10], яка містить цілі, завдання та етапи адаптації. На першому етапі, який тривав до 2007 року, адаптація здійснювалась у сферах, визначених статтею 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейським Співтовариством та їх державами-членами (Європейським Союзом) від 14 червня 1994 року. До таких сфер належить: митне право; законодавство про компанії; банківське право; бухгалтерський

облік компаній; податки, включаючи непрямі; інтелектуальна власність; охорона праці; фінансові послуги; правила конкуренції; державні закупівлі; охорона здоров'я та життя людей, тварин, рослин; довкілля; захист прав споживачів; технічні правила і стандарти; транспорт; енергетика, включаючи ядерна.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року» № 1155-р від 09 грудня 2022 р. схвалено Стратегію комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року та затверджено операційний план реалізації у 2022-2024 роках Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року [11].

Адаптація законодавства України відбувається в двох формах:

- приведення чинного військового законодавства у відповідність до *acquis communautaire* шляхом внесення відповідних змін (доповнень);
- розроблення проектів нормативно-правових актів з урахуванням норм *acquis communautaire* [12, с. 100].

Оскільки адаптація військового законодавства України є складним та комплексним процесом, який вимагає певної послідовності дій, учасники цього процесу мають бути добре обізнані з усіма його особливостями. Це стосується, по-перше, необхідності розуміння природи права Європейського Союзу. По-друге, особливостей адаптації на сучасному етапі відносин між Україною та ЄС. По-третє, методологічних аспектів нормотворчої діяльності в контексті адаптації. І останнє – розподілу функцій між центральними органами виконавчої влади, які відповідають за проведення державної політики у певній сфері [9, с. 6].

До правових джерел Європейського Союзу слід віднести:

- 1) Договір про заснування Європейського Співтовариства від 25 березня 1957 року, який має на меті поступове наближення економічної діяльності держав-членів через реалізацію «чотирьох свобод» (вільний рух товарів, осіб, послуг та капіталів), а також проведення спільної

політики у сфері сільського господарства та транспорту (чинний з 01 січня 1958 року);

2) Договір про заснування Європейського Співтовариства з атомної енергії від 25 березня 1957 року, метою якого є сприяння становленню та швидкому розвитку ядерної енергетики через дослідницьку діяльність, визначення єдиних правил ядерної безпеки (чинний з 01 січня 1958 року);

3) Договір про створення єдиної Ради та єдиної Комісії Європейських співтовариств від 08 квітня 1965 року, яким була створена єдина інституціональна система (чинний з 01 липня 1967 року);

4) Єдиний Європейський акт, для створення спільного ринку від 17 лютого 1986 року (чинний з 01 липня 1987 року);

5) Договір про Європейський союз від 07 лютого 1992 року, який започаткував співпрацю держав-членів у сфері зовнішньої, безпекової політики та у сфері юстиції і внутрішніх справах (чинний з 01 листопада 1993 року);

6) Амстердамський договір від 02 жовтня 1997 року (чинний з 01 травня 1999 року), який передбачає внесення змін до інших договорів, передбачених п. 1 та 5.

7) Ніщський договір від 26 лютого 2001 року (чинний з 01 лютого 2001 року), який передбачає внесення змін до інших договорів;

8) Договір про запровадження Конституції для Європи від 29 жовтня 2004 року (не ратифікований) [9, с. 9].

Слід зазначити, що Європейський Союз здійснює свою діяльність в рамках інституцій Співтовариства (Європейський парламент, Рада, Комісія, Суд та Рахункова Палата). *Acquis communautaire* має унікальну правову природу, складається з первинного та вторинного права. До первинного права належать акти, що їх створили держави-члени з метою заснування та розвитку співтовариств. Вторинне право – це акти, які ухвалили інституції Співтовариства.

Основним актом первинного права є Договір про заснування Європейського Співтовариства. Також його невід'ємною частиною є протоколи до Договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейського Співтова-

риства. Станом на 2005 р. чинними були 36 протоколів, які деталізують положення договорів чи регламентують особливості застосування деяких положень до окремих держав-членів [9, с. 10]. Крім того, до первинного права належать декларації, додані до установчих договорів, додатки до Договору про заснування Європейського Співтовариства і Договори та Акти про приєднання нових держав-членів, а також так звані атипові акти права Співтовариства – заяви представників держав-членів в межах Ради тощо.

Міжнародні угоди, стороною яких є Європейське Співтовариство належать до вторинного права.

Головним правилом визначення компетенції Співтовариства є таке – Співтовариство діє в межах повноважень, що їх надає Договір про заснування Європейського Співтовариства, та заради цілей, визначених в цьому Договорі. Всі інші питання держави-члени регулюють самостійно [9, с. 10].

Адаптація військового законодавства України до *acquis communautaire* не є самоціллю і спрямована не лише на виконання відповідного міжнародного зобов'язання. Адаптація має розглядатися як невід'ємна складова правової реформи, що відбувається в процесі глобалізації економічної та політичної трансформації українського суспільства. Успішне завершення цих реформ дозволить розраховувати на більш глибоку економічну інтеграцію до Європейського Союзу, зокрема, одержання частки на внутрішньому ринку Європейського Союзу та сприятиме вільному руху товарів, осіб, послуг та капіталу.

Розвиток Європейського Союзу як зони свободи, безпеки та справедливості є однією з його основних фундаментальних цілей, яка має бути досягнута завдяки посиленню міжнародного співробітництва у сфері безпеки.

Найбільш оптимальним способом унормування цих питань є проведення систематизації законодавства шляхом кодифікації військового законодавства, який полягатиме у змістовній переробці, узгодженні і об'єднанні певної групи норм військового законодавства,

пов'язаної спільним предметом правового регулювання в єдиному нормативному акті.

Вирішення цих питань гарантуватиме належний рівень безпеки України, забезпечить суверенітет та територіальну цілісність держави у межах визнаних міжнародною спільнотою кордонів, а також надасть можливість створити сприятливі умови для подальшого відновлення та сталого розвитку економіки держави.

Висновки. Удосконалення військового законодавства України під час набуття Україною членства у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору є однією з найважливіших умов для інтеграції України до складу загальноєвропейської та регіональних систем колективної безпеки.

Кодифікація військового законодавства є найбільш оптимальним способом систематизації військового законодавства України, який полягає у змістовній переробці, узгодженні і об'єднанні певної групи норм військового законодавства, пов'язаної спільним предметом правового регулювання в єдиному нормативному акті. Кодифікація військового законодавства України повинна відбуватись з урахуванням адаптації законодавства Європейського Союзу та критеріїв членства України в НАТО.

Література

1. Regional (continental) security: emphases of 2022. V. Vereshchak et. al. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(54). P. 30-40. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.54.06.3> (дата звернення: 10.12.2023).

2. Конституція України: Закон України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.12.2023).

3. Attuquayefio P. Delineating boundaries for human security studies: Evidence from praxis and curricula analysis. *International Journal of Security Studies & Practice*. 2023. № 3(1), Article 3. URL: <http://ijssp.ung.edu> (дата звернення: 10.12.2023).

4. Прохоренко М.М. Система військового законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2007. 218 с.

5. Богуцький П.П. Військове право у системі права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2009. 23 с.

6. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01 лип. 2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення: 10.12.2023).

7. Isabel Garrido Gómez M. The Systematization of Legal Values around Justice. *Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej*. 2023. № 3. P. 40-53. URL: https://www.researchgate.net/publication/355090553_The_Systematization_of_Legal_Values_around_Justice (дата звернення: 11.12.2023).

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 листопада 2005 року «Про невідкладні заходи щодо дальшого розвитку відносин України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО)»: Указ Президента України від 27 груд. 2005 р. № 1861. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861/2005#Text> (дата звернення: 10.12.2023).

9. Зеркаль О., Качка Т. Методичні настанови з питань адаптації законодавства України до *acquis communautaire*. Київ: ТОВ «Ніка-Прінт», 2005. 128 с.

10. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 бер. 2004 р. № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 12.12.2023).

11. Про схвалення Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09 груд. 2022 р. № 1155-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.12.2023).

12. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка. Шемшученко Ю.С. та ін.; за заг. ред. Юшика О.І. Київ: Парламентське вид-во, 2007. 208 с.

References

1. Regional (continental) security: emphases of 2022. Vereshchak V. et. al. *Amazonia Investiga*. 2022. № 11(54). P. 30-40. URL: <https://doi.org/>

10.34069/AI/2022.54.06.3 (data zvernennia: 10.12.2023).

2. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (data zvernennia: 10.12.2023).

3. Attuquayefio, P. Delineating boundaries for human security studies: Evidence from praxis and curricula analysis. *International Journal of Security Studies & Practice*. 2023. № 3(1), Article 3. URL: <http://ijssp.ung.edu> (data zvernennia: 10.12.2023).

4. Prokhorenko M.M. Systema viiskovoho zakonodavstva Ukrainy: dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Kyiv, 2007. 218 s.

5. Bohutskyi P.P. Viiskove pravo u systemi prava Ukrainy: avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.01. Odesa, 2009. 23 s..

6. Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (data zvernennia: 10.12.2023).

7. Isabel Garrido Gómez M. The Systematization of Legal Values around Justice. *Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej*. 2023. № 3. R. 40-53. URL: https://www.researchgate.net/publication/355090553_The_Systematization_of_Legal_Values_around_Justice (data zvernennia: 11.12.2023).

8. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 25 lystopada 2005 roku «Pro

nevidkladni zakhody shchodo dalshoho rozvytku vidnosyn Ukrainy z Orhanizatsiieiu Pivnichno-atlantychnoho dohovoru (NATO)»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 27 hrud. 2005 r. № 1861. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861/2005#Text> (data zvernennia: 10.12.2023).

9. Zerkal O., Kachka T. Metodychni nastanovy z pytan adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do acquis communautaire. Kyiv: TOV «Nika-Print», 2005. 128 s.

10. Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu: Zakon Ukrainy vid 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (data zvernennia: 12.12.2023).

11. Pro skhvalennia Stratehii komunikatsii z pytan yevropeiskoi intehtatsii Ukrainy na period do 2026 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 09 hrud. 2022 r. № 1155-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1155-2022-%D1%80#Text> (data zvernennia: 10.12.2023).

12. Kodyfikatsiia zakonodavstva Ukrainy: teoriia, metodolohiia, tekhnika. Shemshuchenko Yu.S. ta in.; za zah. red. Yushchyka O.I. Kyiv: Parlamentske vyd-vo, 2007. 208 s.

Mykhailo Prokhorenko, Tetiana Panko

**CURRENT ISSUES OF THE DEVELOPMENT
OF MILITARY LEGISLATION OF UKRAINE DURING THE INTEGRATION
OF UKRAINE INTO THE EUROPEAN SYSTEM OF COLLECTIVE SECURITY**

National Defence University of Ukraine
28, Povitroflotskyi Avenue, Kyiv, 03186, Ukraine
E-mails: militar@ua.fm, tat_po@meta.ua

The purpose of the article is to study the theoretical aspects of the systematization of the military legislation of Ukraine, to conduct a scientific and theoretical analysis of current issues of development and ways of improving the military legislation of Ukraine during the integration of Ukraine into the pan-European and regional systems of collective security, the acquisition of membership in the European Union and the North Atlantic Treaty Organization. The methodological basis of the research was made up of general scientific and specifically legal methods of cognition, with the help of which various scientific positions and doctrinal approaches to the development of ideas regarding the understanding of the concept and essence of the systematization of military legislation of Ukraine, as well as its place and significance in the legal sphere, were analyzed. One of the main methods used is the dialectical method of cognition, which made it possible to establish and single out the main characteristics of the military legislation of Ukraine as a researched phenomenon. Thanks to the historical method, the prerequisites, stages of the formation and further development of the military legislation of Ukraine were investigated in view of the Euro-Atlantic integration of Ukraine into the pan-European system of collective security. Results: development of theoretical provisions and practical proposals, on the basis of which the further process of revision and systematization of the military legislation of Ukraine will take place with the aim of its further adaptation to the legislation of the member countries of the North Atlantic Treaty Organization and the European Union. In the conditions of the open armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, there have been fundamental changes in the determination of priorities and the setting of relevant tasks that determine and regulate social relations in the field of defense, which requires fundamentally new approaches to the formation of military legislation of Ukraine and the search for alternative ways of its improvement. Achieving a positive result is possible on the basis of a thorough analysis of the theoretical and methodological foundations of the military legislation of Ukraine, the study of topical issues for its improvement in the process of implementing various types of its systematization, as well as taking into account the international legal experience of improving the military legislation. Discussion: at this point, there is a need to discuss urgent issues regarding the need to improve the military legislation of Ukraine with the application of the principle of systematicity, taking into account the positive experience and legislation of the United States of America (the Code of Military Justice, approved by the Congress of the United States of America in 1950), member countries of the North Atlantic Treaty Organization and the European of the Union.

Key words: military legislation of Ukraine; military law; systematization of military legislation of Ukraine; codification; incorporation; consolidation; adaptation of military legislation of Ukraine; legislation in the field of defense.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2023.